

Panu Rytkönen
TAIVAASEEN JUOKSIJA
Die Uhr läuft
6.7.-29.7.2018

Juha-Heikki Tihinen: Ensipainoksia, enkeleitä, lukutoukkia ja taivaaseen juoksija – Panu Rytkösen taiteesta

Panu Rytkönen (1983) valmistaa ihmeellisiä teoskokonaisuuksia, joiden äärellä tuntuu kuin olisi novellissa. Hänen taiteessaan kohtaavat käsitteellisen nykyaikaisen ja perinteisen puuveiston alueet. Näyttelyssä on esillä esimerkiksi ensimmäinen suomenkielinen Raamattu (1642) ja muuta uskonnollista kirjallisuutta, suomalaisen kuvanveiston historiallisia dokumentteja liittyen C.E. Sjöstrandin (1828-1905) toteuttamaan H.G. Porthanin muistomerkkiin (1864) ja lukuisia veistoksia. Veistosten muotokieli tuo mieleen kansanomaisen puuveiston, mutta joka tarkemmin katsoen ne kommentoivat taidehistorian erilaisia ilmiöitä historiamaalauksesta kuvanveiston erilaisiin variaatioihin, löytöesineistä kirjankuvituksiin.

Näyttelyn nimi *Taivaaseen juoksija - Die Uhr läuft* saa nimensä englantilaisteologi John Bunyanin (1628-1688) *Taivaaseen juoksija eli selitys ihmisen taivaaseen pyrkimisestä ja pääsemisestä* -teoksesta, joka on esillä myös eri painoksina näyttelyssä. Teoksen nimi herättää mitä erilaisimpia mielikuvia. Ei taivaaseen noussut tai sinne otettu vaan sinne juoksija, jolla on kiire perille. Mielikuvassa taivaaseen todellakin pyritään ja ponnistellaan, eikä vaan passiivisesti odotella. Taivaaseen juokseminen on hyvä kuvaus taiteellisesta työskentelystä kaikessa yllättävyydessään, mutta se paljastaa myös kokemuksemme taiteen äärellä. Taideteos voi kiidättää meidät aivan uuteen aikaan, paikkaan ja ymmärrykseen.

Rytkönen on suunnitellut jo vuosia näyttelyä Forum Boxiin. Alun perin ajatus syntyi silloin, kun hän työskenteli näyttelyriipustajana galleriassa. Taiteilijaosakunnan pyrittämää korkeankarheaa tilaa katsellessaan alkoi myös taiteellisen kokonaisuuden suunnittelu, joka ruumiillistui vasta vuosia myöhemmin. Näyttelyvieraille paljastuu nopeasti taiteilijan tilallinen pohdiskelu, sillä esimerkiksi hevoset katkeavat näyttelysalin seiniin, jolloin etupää löytyy toisesta tilasta kuin takapää. Korkealle kohoavat veistokset kurottavat kohti kattoa ja kertovat miten kuvanveisto tapahtuu aina tilassa. Rytkösen veistoksissa näkyy kiehtovasti myös se, miten hän on muokannut inspiraationaan olleita kuva-aiheita ja kertomuksia. Esimerkiksi Joseph Heicken (1811-1861) Mozartin hautajaissaattoa kuvaavan litografian uskollinen koira on muuttunut Rytkösen veistoksessa melkoiseksi susihukkaseksi.

Taiteilija suunnittelee näyttelynsä huolellisesti, sillä ne ovat monipuolisia kokonaisuuksia, joihin liittyy kuvanveiston ohella myös harvinaisten kirjojen etsintä. 1800-luvun uskonnollinen teos saattaa olla lähes mahdoton löydettävä, koska sillä ei ole suurta rahallista arvoa eikä myöskään kysyntää. Rytkösen installaatioissa kirjoilla ja muilla painotuotteilla on ollut aina suuri sijansa. Ne tuovat mukanaan suuria kirjallisia avaruuksia, bibliofiilien ja muiden keräilijöiden tunteman esineiden lumon ja tietysti omat materiaaliset ulottuvuutensa.

Rytkönen on kiehtova nykyaikainen taiteilija, sillä hänen tekemisensä sijaitsee käsityöläismäisen puuveiston ja käsitteellisen nykyaikaisen kietoumassa. Hänen taiteellinen ilmaisunsa on yhtä aikaa erittäin hienovaraista ja hiljaista, mutta emotionaalisesti syvästi vaikuttavaa. Hän ei pelkää tarttua monumentaalisiin aiheisiin tai niiden romanttisiin tulkintoihin. Taiteilijana Rytkösen ääni on vivahteikas ja moniääninen. Sitaatti taiteilijan muistiinpanoista kertoo asiasta mainiosti: ”Mozartin matka St Marxin hautausmaalle. Kärryt, hevonen, arkku ja kuljettaja aikalaisten myrskyisäksi kuvailemana päivänä. Sääkirjojen mukaan kyseinen päivä ei ollut myrskyinen.” Viimeinen kommentti paljastaa sen, miten taideteokset luovat todellisuuksia.

Taivaaseen juoksija - Die Uhr läuft on metafyyssinen runoelma materiaalsen ja psyykkisen kohtaamisista ja vuorovaikutuksesta. Näyttely on syvästi filosofinen esitys (nyky)taiteen mahdollisuuksista, mutta samalla oodi vanhojen kirjojen ylenpalttiselle ihanuudelle. Kävijälle tulee selväksi, miten menneisyys oleskelee meissä ja miten selittämätön on aina keskuudessamme. Rytkösen taiteen keskeinen materiaali taitaa sittenkin olla mielikuvitus, joka puhuu meille katsojille monilla äänillä ja painotuksilla. Panu Rytkönen ohjailee omissa monimielisissä sfääreissään meitä kuin marionetteja. Liikumme lempeän ironian, vakavuuden, kauneuden melankolisuuden ja selittämättömyyden maisemissa. Ja emmekä halua sieltä pois.